

Co-funded by
the European Union

Priručnik

Modul 1

DELJENJE U GRADU

CITIES FOR THE FUTURE

INDEX

1.1 Prostor za deljenje	3
1.2 Prostor za deljenje, uključujući učenike sa smetnjama u razvoju	7
1.3 Višejezični prostor za deljenje	7
1.4 Mapa za deljenje zajednice	7
1.5 Mapa za deljenje zajednice za decu sa različitim sposobnostima	10
1.6 Buvlja pijaca u školi	10
1.7 Buvlja pijaca u školi, uključujući učenike sa smetnjama u razvoju	14
1.8 Buvlja pijaca u školi, uključujući učenike sa diskalkulijom	14
1.9 Berza talenata	15
1.10 Berza talenata za učenike sa različitim sposobnostima	18
1.11 Komplet za zajedničku zabavu	18
1.12 Zajednički set za žurku u zajednici	22
1.13 Ulice su za ljude	22
1.14 Ulice su za ljude – za mlađe učenike	24
1.15 Ulice su za ljude – grupe sa učenicima sa smetnjama u razvoju	24
1.16 Ulice su za ljude – tinejdžersko izdanje	24
1.17 Ultimativni autobus	24
1.18 Ultimativni inkluzivni autobus	26
1.19 Tehnologija ultimativnog autobusa	27
1.20 Ultimativna autobuska stanica	27
1.21 Šetajući školski autobus	27

TUDEC Website

<http://www.citiesforthefuture.eu/>

Finansira Evropska unija. Izraženi stavovi i mišljenja su, međutim, samo stavovi i mišljenja autora i ne odražavaju nužno stavove Evropske unije ili Evropske izvršne agencije za obrazovanje i kulturu (EACEA). Ni Evropska unija ni EACEA ne mogu biti odgovorni za njih.

1.1 Prostor za deljenje

1. Vrsta aktivnosti: Pravljenje prostora- projektna aktivnost u učionici / celoj školskoj zgradi

2. Tema: Deljenje u školskoj zajednici

3. Ciljevi učenja: učenici

- znaju prednosti deljenja.
- su u stanju da prenesu koncept deljenja u svoje školsko okruženje.
- su u stanju da komuniciraju koncept deljenja i njegove koristi u školskoj zajednici.
- su u stanju da mobilizuju školsku zajednicu i dobiju njihovu podršku.
- su u stanju da stvore prostor od recikliranog materijala.
- razviti veštine za organizovanje i održavanje prostora za deljenje.
- dalje razvijaju svoj timski rad, saradnju i komunikacijske veštine.

4. Ciljna grupa: učenici od 6 do 14 godina

5. Neophodni materijali:

- Prazna (skladišna) prostorija ili otvoreni prostor u školskoj zgradi (ca. 2m²)
- Polovne police, alternativno: mnogo kartona, kartonske kutije, polovne plastične kutije, kutije za voće itd.
- Materijal za skladištenje: osnovna zaliha malih kutija, kutija za cipele, tegle sa ili bez poklopca, kante, kontejneri itd.
- Materijal za deljenje: osnovna zaliha rezervnih školskih i zanatskih potrepština može da se prikupi od strane edukatora unapred, dodatni materijal za deljenje će biti prikupljen u procesu rada
- Dodatni karton, oštrice ili bojice
- PC kompjuter (opcionalno)

6. Trajanje: 1-nedeljni projekat (poželjno duže)

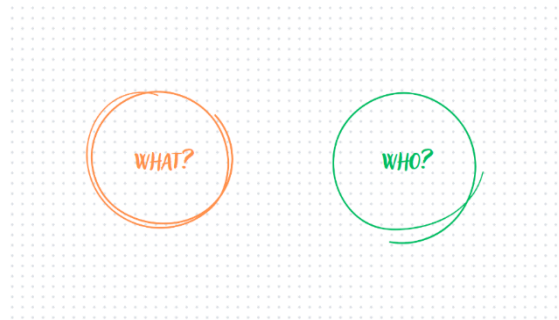
7. Glavne aktivnosti:

Cilj aktivnosti je da se stvori prostor u školi, gde svako može da deli rezervne materijale, školski pribor, zanatski materijal, igračke, igre, knjige itd., i na taj način nastane koncept deljenja u zajednici za učenike i celu školsku zajednicu kroz praksu.

AKTIVACIJA

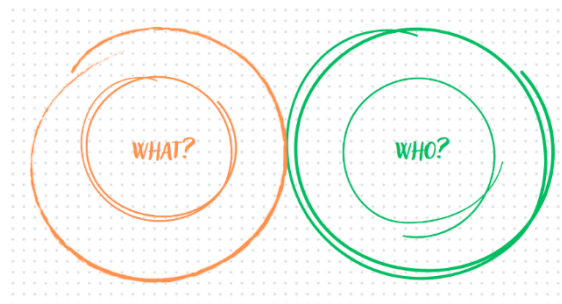
Pripremite slajd ili belu tablu sa dva srednja kruga sa oznakom ŠTA i KO.

Da biste aktivirali ono što učenici već znaju o deljenju, pitajte ih šta su delili sa njima pre i sa kim / od koga (npr. Prijatelji, porodica, sestra, komšija, itd.) i pravite beleške unutar krugova. Za vrlo mlade učenike, možete napraviti i crteže stvari koje su podeljene.

Zatim pokažite video (link na sajtu) svojim učenicima. Sada, nacrtajte veće krugove oko manjih krugova.

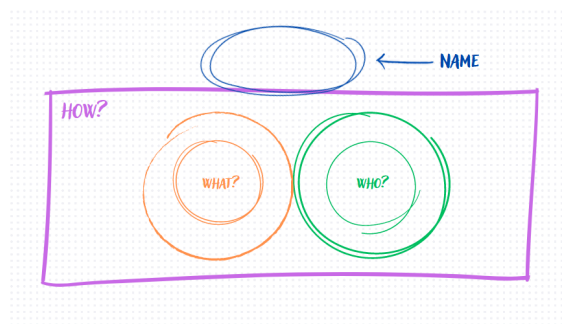
Prateći video, pitajte učenike koje su prednosti deljenja. Zatim pitajte da li, na osnovu videa, mogu da zamisle da dele više stvari sa više ljudi. Podelite ideje učenika međusobno.

Upoznajte učenike sa idejom uspostavljanja prostora u školi za deljenje stvari i objasnite im da će to biti projekat razreda. Prikupite sa učenicima koje zadatke treba ispuniti da bi se to dogodilo. Koristite gornju ideju da biste ilustrovali zadatke:

1. Kako želimo da se zove naš prostor za deljenje?
2. Šta želimo da podelimo u prostoru?
3. Ko želimo da koristimo prostor za deljenje i kako možemo da im damo do znanja kako to funkcioniše?
4. Kako možemo organizovati prostor za deljenje?

Gore navedeni zadaci su neophodni, ali učenici mogu doći do još više zadataka koji su im važni. Grupišite zadatke. Pre nego što učenici počnu raditi na zadacima, razgovarajte i odredite datum za otvaranje prostora za deljenje. Još jedna važna napomena o kojoj treba da razgovarate sa svim učenicima je upotreba materijala. Upoznajte ih sa idejom, da ne želimo da kupujemo nove stvari (police, kutije, zalihe itd.) za prostor za deljenje, već da želimo da ponovo koristimo materijal koji je već u krugu (vidi modul kurikuluma 2).

IMPLEMENTACIJA

Ako imate mlađe učenike i više vremena, onda uradite sve zadatke sa celom grupom, sa starijim učenicima, lako možete distribuirati zadatke različitim grupama. Raspodela zadataka je na vama, npr. formirajte grupe iz interesa (kreativni, menadžment, komunikacija, itd.) ili formirajte heterogeno tako da jači učenici podržavaju slabije učenike. Sledeći zadaci zavise od ranijeg razmišljanja učenika, tako da ovo može izgledati malo drugačije sa vašom grupom učenika, ali na svim sledećim zadacima treba raditi.

Grupa 1 – IME + DIZAJN

Ova grupa je odgovorna za pronalaženje imena za deljenje prostora i za dizajniranje velikog znaka za prostor. Pored toga, mogli bi da dizajniraju putokaze koji vode korisnike do prostora za deljenje u celoj školskoj zgradi i / ili da služe kao podsetnici u učionicama. Podsetite ih da rade sa korišćenim materijalima. Pronađite inspiraciju za pravljenje trodimenzionalnih slova od kartona:

<https://thecreativephysician.wordpress.com/2013/10/21/diy-large-cardboard-letters-part-1/>) ili ih pustite da se inspirišu objektima koji će biti dostupni u prostoru za deljenje.

Grupa 2 – DELJENJE MATERIJALA

Neka grupa prikupi ono što želi u prostoru postavljajući pitanja poput ovog: Šta je primer sjajne (ponovne) upotrebe zanatskog materijala koje porodice imaju kod kuće i kojima mogu da doprinesu (na primer: kutije za jaja, kartonske ambalaže itd.)? Koji osnovni školski pribor neka deca imaju u velikim količinama, a neka uopšte ne? Koje igračke / knjige koje imam kod kuće, ne koristim redovno i mogu da podelim? Neka ova grupa napravi listu (rečima ili crtežima) stvari koje žele da prikupe u školskoj zajednici za prostor za deljenje. Takođe bi trebalo da razmisle o tome kako da distribuiraju svoju listu traženih stavki. Mogli su lutati kroz časove i objasniti ideju, okačiti postere ili poslati poruku u roditeljskim chat grupama, itd. Takođe, pripremite prostor u kom drugi ljudi mogu da daju svoj doprinos.

Grupa 3 – KOMUNIKACIJA + OTVARANJE PROSTORA

Ova grupa je odgovorna za pripremu otvaranja prostora za deljenje. Razmislite ko treba da zna o prostoru i kako možete da ih obavestite o tome. Takođe, razmislite o pravilima, koja korisnici treba da znaju (npr. držite prostor urednim dok ga koristite, ne uzimajte sve knjige ili sve olovke odjednom itd.) i kako da komuniciraju ova pravila. Takođe, razmislite o tome kako ćete održavati prostor za deljenje tokom školske godine. Razmislite o programu za otvaranje, ne bi bilo loše da pripremite mali govor.

Grupa 4 – IZGRADNJA + ORGANIZACIJA

Ova grupa je odgovorna za planiranje prostora za deljenje. Raspitajte se za neiskorišćene police ili razmislite o tome kako da izgradite skladište od materijala za ponovnu upotrebu (npr. <https://www.youtube.com/watch?v=UNmjEsnxD10>). Takođe, stupite u kontakt sa domarom i uključite ga, posebno u vezi sa bezbednosnim pitanjima (pričvršćivanje polica na zidove itd.). Sledeći korak je skeniranje materijala koji je već stigao i koji je zatražen od strane grupe 2 i razmislite o tome kako najbolje da ga sačuvate radi lakšeg pristupa. Takođe, razmislite o etiketama za sve kutije koje koristite, tako da je lako znati, gde tražiti određene stvari.

OTVARANJE

Otvaranje bi trebalo da bude prvi vrhunac projekta i da uključi što više ljudi:

- učenike škole kao korisnike
- roditelje kao potencijalne "provajdere" materijala za deljenje
- školsko osoblje, da promoviše upotrebu i, naravno, da stavi na raspolaganje neiskorišćene resurse.

Razgovarajte o tome kako želite da organizujete otvaranje, ko će možda održati kratak govor, da li će biti kratkih vođenih poseta kako bi se objasnila organizacija prostora za deljenje, kako će biti predstavljena pravila korišćenja itd.

SAVETI

- Ako vaše grupe rade odvojeno, važno je da organizujete njihovu komunikaciju, npr. putem redovnih "timskih sastanaka" sa svim učenicima. Na ovaj način osiguravate da ostane zajednički projekat i da se grupe međusobno podržavaju (npr. Dizajn tim i tim za komunikaciju; Tim za Izgradnju i organizaciju i materijal za deljenje ...).
- Pripazite na raspored i postavite realne ciljeve: Kao nedeljni projekat, radije će biti moguće organizovati samo "deljenje materijala" u porodicama jednog razreda. Ako treba da bude uključena cela škola, potrebno je više vremena za prikupljanje, sortiranje, izgradnju itd.
- Uključite svoje kolege tako da učenici organizuju i komuniciraju ideju, ali da je edukatori prihvataju i podržavaju.
- Ako je moguće, unapred informišite roditelje o projektu kako biste promovisali ideju deljenja neiskorišćenih resursa.
- Redovno odvojite vreme da razgovarate o tekućoj organizaciji sa učenicima i razmislite o napretku projekta (pogledajte pitanja ispod).

8. Završne aktivnosti – donošenje zaključka:

Nakon otvaranja prostora za deljenje, razmislite sa učenicima o rezultatu. Svi učenici treba da budu u stanju da izraze šta im se sviđa u prostoru i dopune rad drugih grupa. Takođe, inspirišite učenike da razmisle o sledećim pitanjima:

- Šta vam se najviše sviđa u prostoru?
- Šta vam se najviše dopalo na otvaranju?
- Koja je vaša omiljena stavka za deljenje u prostoru?
- Šta nedostaje u prostoru za deljenje? Šta bi se moglo poboljšati?
- Šta je dobro funkcionisalo u vašoj grupi?
- Šta je moglo bolje da funkcioniše u vašoj grupi?
- Šta vam se sviđa u deljenju sa drugima?
- Šta je izazov u deljenju sa drugima?

9. Razmišljanje, pregled ciljeva:

Kao edukator, trebalo bi da razmislite o gore navedenim ciljevima i koliko dobro su ih vaši učenici postigli. Na osnovu pitanja za razmišljanje, ali i vaših zapažanja o projektu, razmislite uglavnom o tome koliko dobro razumeju koncept deljenja i koliko su dobro radili zajedno da bi se to dogodilo.

10. Inspiracija:

Pogledajte Littleton Public School (SAD), koja je uspostavila biblioteku stvari u svojoj školi, gde deca mogu iznajmiti naučne komplete, igračke i elektronsku opremu, čineći ih dostupnim za igru i istraživanje za svu decu, bez obzira na njihovu ekonomsku pozadinu: <https://sites.google.com/lps.k12.co.us/lps-lot/home>

Ovaj projekat su pokrenuli školska uprava i nastavnici, a ne učenici, ali je velika inspiracija koliko daleko se može doći u deljenju u školskoj zajednici, omogućavajući svim učenicima da imaju koristi od istih resursa.

13. Objašnjenje za decu sa smetnjama u razvoju: vidi posebnu aktivnost.

1.2 Prostor za deljenje, uključujući učenike sa fizičkim invaliditetom

Ako imate učenike sa fizičkim invaliditetom, uverite se, da su zastupljeni u komunikacijskim i timovima za izgradnju (Grupa 3 + 4). Oni će biti stručnjaci na temu kako da mesto učine inkluzivnijim. To bi moglo uticati ne samo na izgradnju prostora za deljenje, već i na komunikaciju. Da li kutije za skladištenje treba da imaju određenu vrstu etikete da bi se lako pronašle? Da li bi trebalo da postoji zvuk sa uputstvima i pravilima za učenike koji su slabovidni? Za te dve grupe ovo bi trebalo da bude dodatni fokus.

1.3 Višejezični prostor za deljenje

U školi sa puno učenika koji su tek nedavno stigli iz drugih zemalja, ovaj prostor bi mogao biti posebno vredan, pa bi stoga nastavnik trebalo da stavi dodatni fokus na to da prostor bude dostupan za njih (i njihove porodice). Sa strane potražnje, možete se raspitati koje su im stvari posebno potrebne i uverite se da su uključene u prostor za deljenje. Ali takođe, sa strane korisnika, razmotrite koliko dobro učenici koji tek uče jezik i / ili ne mogu (još) dobro da čitaju i razumeju mogu da koriste prostor. Mogu li kutije za skladištenje biti označene slikama? Da li pravila mogu biti prikazana grafički i / ili na više jezika? Da li će migrirane porodice dobiti višejezični informativni list o svrsi i funkcionalnosti prostora za deljenje? Ovo je takođe odlična prilika da višejezični učenici postanu stručnjaci i pokažu zahvalnost za njihove jezičke veštine.

1.4 Mapa za deljenje zajednice

1. Vrsta aktivnosti: Mapiranje aktivnosti i interakcije u zajednici

2. Tema: Deljenje u zajednici i cirkularni grad – Ponovna upotreba materijala

3. Ciljevi predmeta:

- Učenici imaju povećanju svest o važnosti deljenja i ponovne upotrebe za zaštitu životne sredine i uštedu resursa.
- Gledaju na zajednicu kao na resurs.
- Angažovaniji su u zajednici.
- Razumeju da inspiracija može rasti iz rada sa postojećim resursima.

4. Ciljna grupa: učenici od 6 do 14 godina

5. Neophodni materijali: Štampana mapa zajednice, izložbeni prostor u školskoj zgradi

6. Trajanje: projekat od 3 nastavne jedinice u 90 min.

7. Glavne aktivnosti:

Ako ste ikada videli dete u interakciji sa praznom kartonskom kutijom, znate da su stručnjaci za ponovnu upotrebu i prenamenu. Kutija može biti kuća za plišanog medveda, raketni brod, klisura ili avion bez ili sa malim modifikacijama. Ako to uzmete u obzir, mnogo materijala za jednokratnu upotrebu postaje dragocen resurs za igru i zanatske aktivnosti. Istovremeno, preduzeća u vašoj zajednici stalno izbacuju materijal, kao što je ambalaža

koja je proizvedena samo za jednu svrhu, ali bi mogla ostati u krugu mnogo duže da inspiriše igru i kreativnost. Ova aktivnost ohrabruje mlade ljude da vide svoju zajednicu kao resurs i pokažu im vrednost ponovne upotrebe.

Izvor: Slika Freepik

Ova aktivnost može savršeno da se nadogradi na **Aktivnost 1.1: Prostor za deljenje**, gde su učenici uspostavili infrastrukturu za deljenje u školi. Ova aktivnost će proširiti način razmišljanja o dijeljenju izvan školske zajednice i u komšiluku. Cilj aktivnosti je da se napravi mapa potencijalnih resursa za mapiranje susedstva. U idealnom slučaju, ovo bi trebalo da bude izloženo za celu školsku zajednicu, tako da se informacije dele i da ih mogu koristiti svi. Takođe mogu postojati prostorne sinergije sa aktivnošću prostora za deljenje, bilo prostorno postavljanjem mape pored prostora za deljenje ili uključivanjem materijala u obezbeđivanje prostora za deljenje.

1. LEKCIJA:

U prvoj jedinici nastave treba povećati svest učenika o važnosti deljenja i ponovne upotrebe. To se može uraditi uz pomoć aktivnosti 1 ili sa ovim video zapisima (link na WP3). Učenici treba da budu svesni vrednosti višestruke upotrebe. Apsolutno treba izbegavati da nešto (čak i trivijalne stvari kao ambalaža) završi u sistemu otpada nakon jednokratne upotrebe. Istovremeno, stvari koje jedna strana smatra otpadom mogu predstavljati blago za nekog drugog. Kartonske kutije mogu postati gradovi (vidi Aktivnost **1.11 Ulice su za ljude**), kartonske cevi se pretvaraju u spektakularne mermerne staze (Primer: <https://www.youtube.com/watch?v=r53pFoEdzPI>) i valoviti karton (često se koristi kao materijal za punjenje paketa) može da se pretvori u bukvalno bilo šta jer je fleksibilan (tehničke kako oblikovati i manipulirati kartonom: <https://www.youtube.com/watch?v=pgoWAQ46Jxk>).

Dakle, stupimo u kontakt sa resursima!

Poslovna lica u vašoj zajednici sigurno će imati takve resurse i možda će čak biti zahvalni ako oni pronađu novu svrhu umesto da propadnu. Sve što je potrebno je malo istrage za povezivanje ponude sa potražnjom. Za ovaj korak, potrebna vam je mapa šireg susedstva, idealno odštampana ili za starije učenike u digitalnom obliku. Prvo, razmišljate sa svojim učenicima gde su preduzeća (prodavnice, supermarketi, kancelarije, biblioteke itd.), koja bi mogla imati materijal te vrste. Proverite sa učenicima (npr. na Google mapama) da li postoji više izvora za koje možda nisu svesni. Razvijte strategiju komunikacije zajedno sa svojim učenicima. Kako ćete pristupiti svojim potencijalnim izvorima? Šta treba da im kažete i šta učenici treba da znaju da bi iskoristili ove resurse? Razmislite o tome kako da stupite u kontakt sa njima. Jedna grupa učenika može da pošalje e-mail kancelarijama koje nemaju predstavništva. Druga grupa bi

mogla da ove subjekte pozove telefonom. U zavisnosti od konteksta, jedna grupa takode može lično da poseti preduzeća, prodavnice, itd.

2. LEKCIJA:

U drugoj nastavnoj jedinici, učenici treba da prikupe sve informacije koje su potrebne za finalizaciju mape. Neke stvari koje treba uzeti u obzir:

- Vi, kao edukator, treba da pratite proces i skenirate koliko su ovi izvori resursa podobni. Odlučite koji su izvori pouzdani i koji resursi su dobri materijali za ponovnu upotrebu (bez zagađivača, bez oštih ivica itd.).
- Pitajte za materijal koji se redovno prikuplja. Na taj način mapa je održivo korisna.
- Zatražite fotografije materijala ili čak uzorak.
- Pitajte izvore kako žele da budu kontaktirani (putem pošte, telefona, lično).

U zavisnosti od strategija razvijenih u jedinici 2, neka učenici prikupe sve potrebne informacije.

3. LEKCIJA:

Treća nastavna jedinica se bavi deljenjem informacija sa školskom zajednicom na informativan način. Kako želite da prikazete mapu u školskoj zgradi? Kako možete označiti izvore na mapi? Da li želite da imate i digitalnu mapu koja predstavlja informacije? Šta drugi učenici treba da znaju o tome kako da je koriste. Prikazite uzorke raspoloživih resursa. Obavestite školsku zajednicu o vrednosti ponovne upotrebe i deljenja.

Možda biste čak mogli i da date savete o tome za šta bi se određeni resurs mogao koristiti.

8. Završne aktivnosti – donošenje zaključka:

Nakon implementacije mape resursa, razmislite sa učenicima o rezultatu. Svi učenici treba da budu u stanju da izraze šta im se sviđa na mapi. Takođe, natjerajte učenike da razmisle o sljedećim pitanjima:

- Koliko ste dobro radili zajedno?
- Šta je bio izazov u sastavljanju mape?
- Šta bi se moglo poboljšati sa mapom?
- Koji materijal ste nabavili da li biste zaista želeli da koristite u bliskoj budućnosti?
- Koja je korist od ponovne upotrebe tih materijala?
- Koliko je lako / teško bilo komunicirati sa izvorima?
- Kakve ste reakcije dobili u interakciji sa izvorima?

9. Razmišljanje, pregled ciljeva:

Kao edukator, trebalo bi da razmislite o gore navedenim ciljevima i koliko su dobro vaši učenici postigli njih. Na osnovu pitanja, ali i vaših zapažanja o projektu, razmislite uglavnom o tome koliko dobro razumeju koncept deljenja i ponovne upotrebe i koliko su dobro radili zajedno da bi se to dogodilo.

10. Inspiracija:

Karton je odličan materijal i za starije učenike, jer možete raditi velike i raditi sa zanimljivim teksturama. Odličan primer kako raditi sa kartonom sa starijim učenicima su ti portreti: <https://kunstunterricht-ideen.de/ideen/wellpappe-portraits/> (opis je na nemačkom, ali fotografije detaljno prikazuju proces).

Pogledajte takode aktivnost **2.7 Igralište iz materijala za ponovnu upotrebu**, gde će preuređeni materijal biti pretvoren u igralište.

11. Objašnjenje za decu sa smetnjama u razvoju:

U ovoj aktivnosti treba da sledite dve inkluzivne strategije.

Prvo, trebalo bi da razmislite o implementaciji i kako da distribuirate zadatke. Postoji veliki izbor zadataka i mnogi učenici mogu biti sposobniji (ili komforniji) sa nekim

zadacima nego sa drugima. Ko ima sjajne ideje za komunikacijsku strategiju? Ko je zadovoljan pozivanjem kompanija? Ko ima kreativne ideje za prikaz u školskoj zgradi? Ko zna kako da napravi digitalnu mapu? Rasporedite zadatke tako da svi, bez obzira na (ne)sposobnosti, mogu dati vrijedan doprinos.

Druga strategija jeste da se ishod posmatra na inkluzivno. Razmislite sa učenicima o tome kako da napravite ekran, koji je dostupan svima u školskoj zajednici. To može uključivati visinu ekrana, ali i označavanje izvora koji se mogu postići invalidskim kolicima. Takođe možete slikati izlog, zvono ploča, ili čak osoba koja predaje materijal (uz njihovu dozvolu). Za neke učenike, ovo bi moglo biti od ključnog značaja za stvarno pokupiti neki materijal koji bi želeli da koriste.

1.5 Mapa za deljenje zajednice za decu sa različitim sposobnostima

U ovoj aktivnosti treba da sledite dve inkluzivne strategije. Prvo, trebalo bi da razmislite o implementaciji i načinu raspodele zadataka. Postoji veliki izbor zadataka i mnogi učenici bi mogli biti sposobniji (ili komotniji) sa nekim zadacima nego sa drugim. Ko ima ideje za strategiju komunikacije? Kome je prijatno da zove kompanije? Ko ima kreativne ideje za postavku u školskoj zgradi? Ko zna kako da napravi digitalnu mapu? Rasporedite zadatke tako da svako, bez obzira na (ne)sposobnosti, može dati vredan doprinos.

Drugi ugao je sagledavanje ishoda na inkluzivan način. Razmislite sa učenicima o tome kako da napravite prikaz, koji je dostupan svima u školskoj zajednici. Ovo može uključivati visinu ekrana, ali i označavanje izvora do kojih se može doći invalidskim kolicima. Takođe možete da slikate izlog prodavnice, zvono na vratima ili čak osobu koja predaje materijal (uz njihovu dozvolu). Za neke učenike, ovo bi moglo biti presudno za stvarno preuzimanje nekog materijala koji bi želeli da koriste.

1.6 Buvlja pijaca u školi

1. Vrsta aktivnosti: Priprema kao projekat u pojedinačnom razredu, na nivou razreda ili preko odeljenja; implementacija kao aktivnost u i za celu školsku zajednicu

2. Tema: Deljenje stvari i veština u školi

3. Ciljevi predmeta:

Učenici su u stanju

- da cene korišćene predmete kao vredne.
- da preispita sopstvenu imovinu i ponašanje potrošača.
- da iskuse samoeфикаsnost u organizaciji i implementaciji buvljaka.
- da aktivno učestvuju u školskoj zajednici.
- da preuzmu organizacione i / ili kreativne pripremne radove za buvljak.
- da razviju svoje komunikacijske veštine.
- da koriste i poboljšaju svoje mentalne aritmetičke veštine.

4. Ciljna grupa: učenici od 6 do 14 godina, cela škola

5. Neophodni materijali:

zavisi od realizacije buvljaka i eksplicitno se obrađuje u fazi pripreme

6. Trajanje: Pripremna faza

(u zavisnosti od broja i organizacije uključenih učenika)

- 45 minuta: Naš buvljak - dogovor o ideji i njoj realizaciji **[6 nedelja unapred]**
- 2 k 45 minuta: Promocija buvljaka **[6-4 nedelje pre]**
- 45 minuta: Uređenje buvljaka

Implementacija

2 sata u popodnevnom časovima (+ postavljanje i demontaža)

7. Glavne aktivnosti:

Cilj ove aktivnosti je da se objektima pruži još jedan životni ciklus tako što će ih preneti drugima (zamenom ili kupovinom). S druge strane, stvari koje su stvorene u školi (npr. U drugim aktivnostima TUDEC-a) mogu se preneti na druge. Istovremeno, osnovne veštine (komunikacija, aritmetika, kreativni dizajn) se obučavaju kroz organizaciju i implementaciju buvljaka.

PRELIMINARNA RAZMATRANJA

Organizovanje buvljaka nije jedna lekcija, već projekat koji se odvija u određenom vremenskom periodu. Vrhunac je, naravno, dan kada se održava buvljak. Što više ljudi učestvuje na buvljaku, raznovrsnija i atraktivnija ponuda postaje - i kao prodavci i kao tragači. Istovremeno, međutim, to znači i mnogo veći organizacioni napor unapred. U tom smislu, sledeća pitanja treba razmotriti unapred:

- **Ko će organizovati buvljak?** Pojedinačni razred, razredi ili projektni tim zainteresovanih učenika svih razreda?
- **Za koga će biti buvljak?** Da li je organizovan isključivo od strane i za učenike? Da li ga organizuju učenici i njihove porodice i za njih, kao i nastavnici, edukatori i drugo osoblje? Da li će biti otvoren za komšiluk?

U zavisnosti od toga, postoje i druga pitanja koja treba da se razmotre, bar delimično, od strane nadležnih vaspitača:

- **Gde** bi trebalo da se održi buvljak? (U zatvorenom ili na otvorenom? U različitim učionicama, u zajedničkoj prostoriji / trpezariji, u teretani? U školskom dvorištu, na pogodnom mestu u komšiluku? - Sa kim se to mora koordinirati i koja ovlašćenja mogu biti potrebna?)
- **Kada** bi trebalo da se održi buvljak? (Kada je dobro vreme za učenike školske godine? Sa kojim događajima se može kombinovati?)
- **Za šta učenici sami mogu da preuzmu odgovornost?** Šta učenici mogu pripremiti/organizovati/dizajnirati? Ko će ih voditi? Kako će to biti uređeno?

FAZA PRIPREME

Naš buvljak - Dogovor o ideji i njoj realizaciji

Prvi korak je da se razradi ideja buvljaka zajedno sa učenicima. Unapred treba razjasniti sve uslove organizacionog okvira na koje učenici nemaju uticaja ili koje još nisu u stanju da procene ili procene (vidi gore).

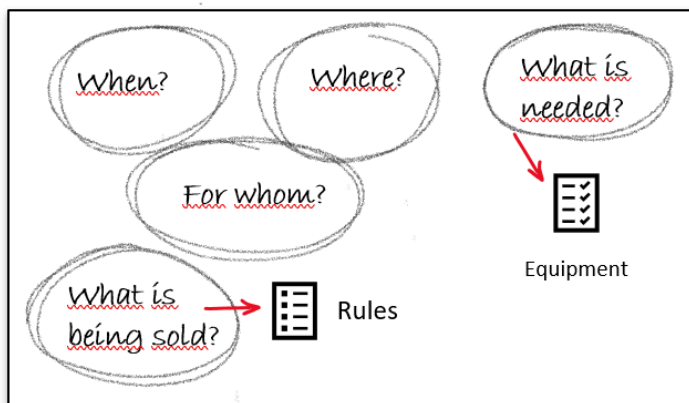
U ovoj jedinici okupljaju se svi učenici koji će / žele da budu uključeni u organizaciju buvljaka. Pre svega, otvorena sesija brainstorminga može se koristiti za prikupljanje ideja na temu "buvljaka".

- Ko je ikada bio na buvljaku?
- Šta možete tamo kupiti?
- Ko prodaje?

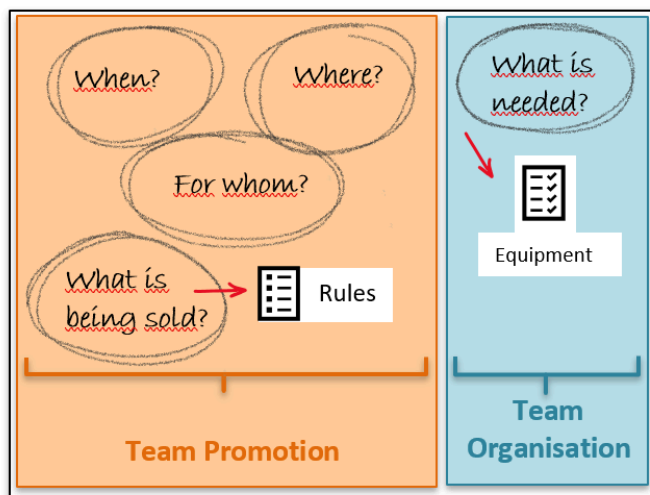
- Zašto se ove stvari prodaju?
- Zašto su kupljeni?
- Možete li se setiti bilo čega što biste prodali?

Na osnovu toga se obrađuju i raspravljaju relevantna pitanja za organizaciju sopstvenog buvljaka. Sledeći predložak - pripremljen na beloј tabli, na primer - može se koristiti za strukturiranje. Sugestije i ideje učenika mogu se direktno dodeliti i prikupiti ovde. Okvir treba prilagoditi u skladu sa vašim okvirnim uslovima. Ako je, na primer, datum ili lokacija već unapred određena od strane nastavnog tima, to se može unapred uneti kao postavljena stavka. Pravilo za ponuđene stvari može biti, na primer: Nema igračka oružja ili drugih ratnih igračaka. Druga pravila mogu se odnositi na cene, na primer.

Nakon prikupljanja svih ideja i sugestija, odluka se donosi zajedno i određuje se organizacioni okvir za buvljak.

U sledećem koraku, pripremni rad se može podeliti između dva tima:

- **marketinški tim**, čiji je zadatak da informacije o buvljaku dostave relevantnim ciljnim grupama, na primer plakati i / ili letcima
- **organizacioni tim**, čiji je zadatak da se pobrine za uređenje buvljaka, što uključuje potrebnu opremu kao i raspored šandova/prostora i njihovu raspodelu itd.

Takođe se može odlučiti da svi učenici rade sve zajedno.

Promocija buvljaka

Promotivni tim dizajnira plakate i / ili letke za buvljak koristeći datume navedene u prvoj sesiji. Unapred, učenici razmatraju kako i gde mogu najbolje da dođu do ciljanih posetilaca buvljaka, koje informacije su potrebne ovoj publici i da li informacije treba da budu predstavljene na

određeni način da dopru do ciljne publike (posebno vizuelno za mlade učenike i učenike sa poteškoćama u čitanju, na drugim jezicima, itd.)

Prilikom dizajniranja plakata, učenici mogu da rade pojedinačno i kreiraju različite dizajne postera ili rade na zajedničkom dizajnu koji se zatim reprodukuje. Gotovi plakati / letci treba da budu prikazani najmanje 3-4 nedelje pre događaja na mestima koja su učenici prethodno razmatrali.

Pored toga, ova grupa treba da razmotri zajedno sa edukatorima gde se informacije o buvljaku mogu distribuirati (Školski sajt? Društveni mediji? Školske novine? ...).

Uređenje buvljaka

Organizacioni tim se brine o praktičnoj implementaciji:

- Šta je potrebno u sobi / na sajtu?
- Kako treba organizovati tezge? Da li postoji mapa?
- Da li će biti i hrane i pića? Ko će to organizovati, ko će upravljati snack barom, gde će se nalaziti?
- Koji natpisi su potrebni? Ko će ih dizajnirati? (Da li je pomoć kreativnog tima potrebna ovde?)
- Da li bi se određena pravila trebala primjenjivati na zamenu i ako je tako, kako i gdje će biti objavljena?
- Ko će biti zadužen za šta tokom događaja? Da li će biti potrebni drugi učenici, vaspitači ili roditelji? Ko će pomoći u postavljanju i demontaži?

Ako roditelji donose kolače ili grickalice za snack bar, na primer, trebalo bi da bude jasno unapred kada i gde se mogu predati.

IMPLEMENTACIJA

Na dan događaja, trebalo bi da ostavite dovoljno vremena za postavljanje i - ako je planirano - za ukrašavanje buvljaka. "Prodavcima" na štandovima takođe je obično potrebno određeno vreme da organizuju svoje ponude. Sve ovo bi trebalo da se održi pre stvarnog otvaranja.

SAVETI

- Buvljak je takođe dobra prilika za prodaju stvari koje su stvorene u školi, kao što su seme, mlade biljke ili sadnice iz školskog vrta; džemovi ili kolači iz školske kuhinje; korisne ili lepe stvari koje su stvorene u projektima upcikliranja (vidi druge aktivnosti TUDEC-a).
- Ako radite sa više timova, može biti od velike pomoći da se sastanete između njih kako biste ažurirali i razgovarali.
- Važno je da edukator pazi na raspored.
- Odgovornost je vaspitača da pribave neophodna odobrenja i da distribuiraju informacije, npr. roditeljima, školskom osoblju, udruženju za podršku.
- Pored priprema za buvljak, vežbe o izračunavanju sa novcem mogu se ponoviti i na časovima matematike.
- Godišnji buvljak može biti vrijedna školska tradicija i ojačati osjećaj zajedništva - kako kroz zajedničku pripremu tako i uživanje u samom događaju.

8. Završne aktivnosti – donošenje zaključka:

Nakon sprovođenja buvljaka, razmislite o rezultatima zajedno sa učenicima. Svi učenici treba da budu u stanju da izraze šta im se svidelo na događaju i koje mogućnosti postoje za poboljšanje:

- Šta vam se najviše dopalo na buvljaku?
- Koje je bilo vaše omiljeno iskustvo tokom buvljaka?
- Šta vam je bilo posebno teško kao prodavcu i kao kupcu na buvljaku?
- Šta bi se moglo poboljšati za sledeći buvljak?

- Šta je dobro funkcionisalo u vašoj grupi za pripremu?
- Šta je moglo bolje da funkcioniše u vašoj grupi?
- Na šta morate obratiti posebnu pažnju prilikom pripreme buvljaka?
- Koja pravila su posebno važna za buvljak?

9. Razmišljanje, pregled ciljeva:

Edukatori koji učestvuju treba da razmišljaju u dva pravca:

1. Na osnovu svojih zapažanja tokom pripreme i realizacije buvljaka, kao i tokom evaluacije sa učenicima o tome kako se ciljevi aktivnosti mogu postići i koje su dalje uvide i iskustva učenici stekli.
2. Oni prilagođavaju svoj budući koncept ove aktivnosti u skladu sa iskustvima stečenim tokom realizacije.

10. Inspiracija:

<https://www.perkins.org/resource/multi-class-flea-market/>

<https://www.friedrich-verlag.de/friedrich-plus/schule-paedagogik/klassenleitung/schulleben/mitwirken-mitgestalten-mit-und-voneinander-lernen-14179>

Aktivnost 1.7 Buvlja pijaca u školi, uključujući učenike sa fizičkim invaliditetom

Ako imate učenike sa fizičkim invaliditetom, uverite se da su zastupljeni u organizacionoj grupi. Oni će biti stručnjaci o tome kako organizovati buvljak na inkluzivniji način u smislu, npr. u smislu pristupačnosti.

Aktivnost 1.8 Buvlja pijaca u školi, uključujući učenike sa diskalkulijom

Ako podučavate učenike sa diskalkulijom u školi, oni (kao i mlađi učenici u prvim razredima) mogu imati koristi od kreiranja aritmetičkih tabela unapred. Na primer, pravilo za buvljak može biti da sve cene moraju biti zaokružene na 50 centi, npr. € 1.00, € 1.50, € 2.00, itd.

Sada učenici rade tabele kao što je ova, na primer, u kojima mogu brzo da vide koliko promena moraju da daju za određeni iznos. Može se, naravno, vizualizovati i kovanicama ili nekom drugom metodom koja se koristi na časovima.

Aktivnost 1.9 Berza talenata

1. Vrsta aktivnosti: Stvaranje infrastrukture za deljenje veština i talenata u učionici

2. Tema: Deljenje grada - Deljenje stvari i veština u školi

3. Ciljevi učenja:

Učenici ...

- su u stanju da razmisle o svojim veštinama i talentima.
- Se upoznaju sa različitim veštinama i talentima u učionici.
- osnažuju sposobnosti da doprinesu svojoj zajednici u učionici.
- Znaju da svako može doprineti održivijoj zajednici kroz razmenu praksi popravke.
- su u stanju da prenesu koncept deljenja u svoje školsko okruženje.
- su u stanju da komuniciraju koncept dijeljenja veština i njegove koristi u zajednici škole / učionice.

4. Ciljna grupa: 6 – 14-godišnji učenici

5. Neophodni materijali:

- Postojeća tabla ili drvena daska za preuređenje, najmanje 1m x 1m
- 2 obična komada papira za naslov ili izrezana slova iz korišćenog kartona / časopisa itd.
- male kartice sa iglama ili lepljivim beleškama
- Olovke

6. Trajanje: oko 90 min.

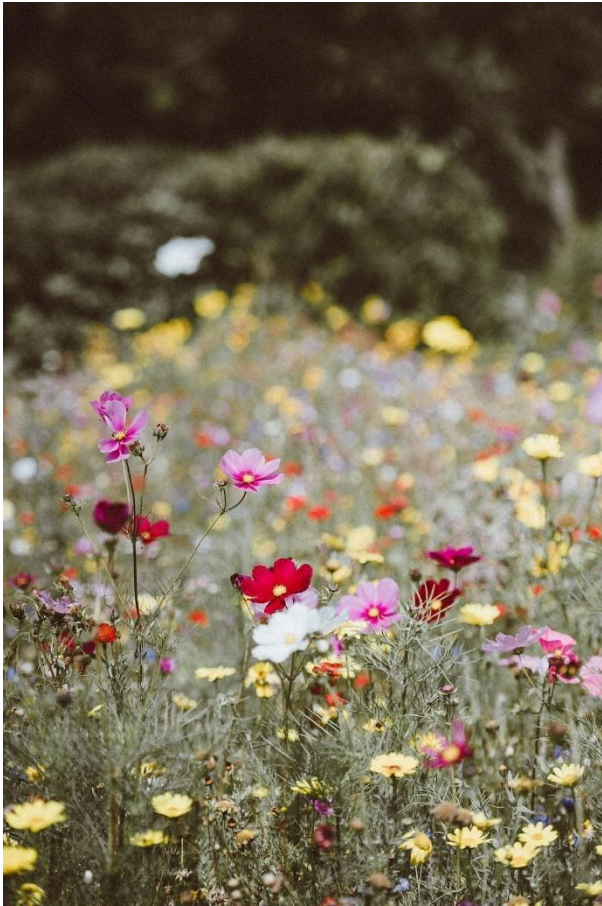
7. Glavne aktivnosti:

U srži deljenja grada je maksimalno iskorištavanje postojećih resursa deljenjem istih. Zajednica u učionici je idealna za istraživanje kako se ovaj koncept može primeniti i na nematerijalna dobra koja čine društvo bogatijim, kao što su znanje, veštine i talenti. Moto je: "Uzmi ono što ti treba. Podeli ono što možeš".

UVOD

Počnite tako što ćete razredu pokazati slike cvetne livade i cvetnog polja. Pitajte svoje učenike koje razlike vide na dve slike i koje su osobine livade u poređenju sa cvetnim poljem. Zapišite neke aspekte koje su pomenuti od strane učenika, npr:

- Raznolikost boja
- Raznolikost oblika
- Raznolikost mirisa
- Može da nahrani mnogo različitih životinja
- Imaju raznolikost unutrašnjih kvaliteta (odlična dekoracija, napraviti dobar čaj, može da izleči, može da se koristi za bojenje odeće itd) vs. samo jedan kvalitet

Autor slike [Annie Spratt](#) na [Unsplash](#)

Autor slike [Siegfried Poepperl](#) na

Objasnite učenicima da ovaj kvalitet nazivamo BIODIVERZITETOM. Priroda je tim različitih živih bića i svaka vrsta doprinosi drugačije. Slično tome, učionica je kao livada sastavljena od živih bića koja se razlikuju po svom izgledu, ali i po svojim unutrašnjim kvalitetima, interesima,

talentima, ciljevima i veštinama. Kao i u prirodi, život postaje bogatiji, što je iskustvo raznovrsnije.

IMPLEMENTACIJA

Kao i svaki cvet na livadi, svaki učenik u učionici ima skup sposobnosti koje mogu doprineti bogatijoj zajednici u učionici. Neka učenici razmišljaju o svojim individualnim talentima. U zavisnosti od konteksta u učionici, učenici to mogu učiniti pojedinačno, u parovima, u grupama ili sa rutinom razmišljanja u paru.

Pitanja su:

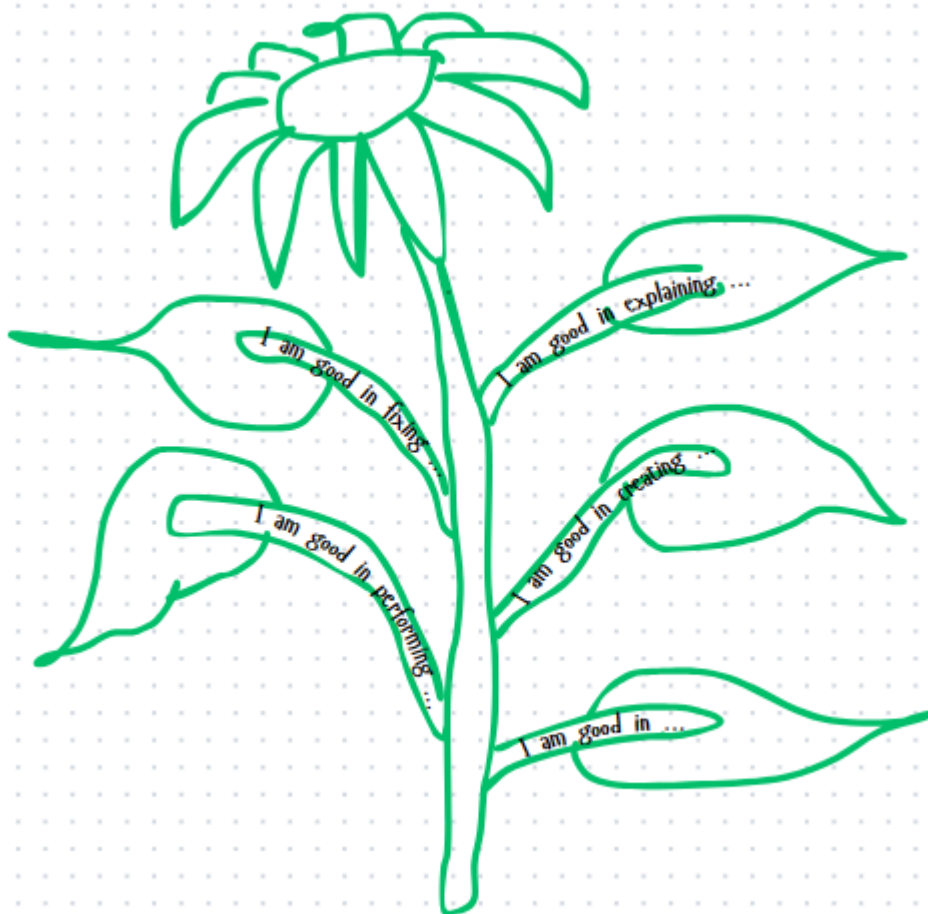
Šta možete dobro objasniti?

Šta možete popraviti?

Šta možete da izvedete?

Šta možete da stvorite?

U čemu ste još dobri?

Okupite se oko oglasne ploče. Objasnite učenicima da će ova tabla pokazati bogatu raznolikost talenata u učionici i može pomoći učenicima da podele svoje talente i veštine sa drugima.

Neka učenici predstave svoje rezultate na šablonu i vode beleške na malim karticama sa ključnom rečju za talenat i ime deteta. Stavite kartice u klastere na oglasnoj tabli. Zamolite ostale učenike da ih angažuju, npr. Da li postoji neko kome je potrebna podrška u toj oblasti? Kako bi to moglo obogatiti našu učionicu? Da li neko ima isti talenat i može da se udruži?

8. Završne aktivnosti – donošenje zaključka:

Počnite razmišljati o aktivnosti sumirajući da se deljenje ne može sprovesti samo sa stvarima, već i sa sposobnostima, veštinama i talentima. U stvari, baš kao šarena livada koja se odlikuje svojom raznolikošću, zajednica u učionici ima toliko toga da deli, jer svako može drugačije doprineti i podržati druge.

Tokom završne diskusije, zamolite učenike da razmisle o sledećim pitanjima:

- Kako se osećate kad razmišljate o svojim talentima?
- Za koji talenat ili sposobnost vaših saradnika niste znali?
- Šta za vas znači deljenje u učionici?

9. Razmišljanje, pregled ciljeva:

Kao edukator, trebalo bi da razmislite o gore navedenim ciljevima i koliko su ih dobro vaši učenici postigli. Na osnovu pitanja za razmišljanje, ali i vaših zapažanja o projektu, razmislite uglavnom o tome koliko dobro razumeju koncept deljenja veština u zajednici u učionici.

10. Inspiracija:

Pronađite primer veštine zajednice ovde:
<https://www.shareable.net/somerville-skillshare-a-free-locally-crowdsourced-education-model/>

Aktivnost 1.10 Berza talenata za učenike sa različitim sposobnostima

U inkluzivnoj učionici, fokus treba da bude na „Šta mi treba?“ i u smeru „Kako možemo da podržimo jedni druge“. U stvari, svima je potrebna podrška u nekim stvarima i dobro bi im došla pomoć njihovih vršnjaka. Važno je naglasiti da ne postoji jedan deo učenika koji je „sposoban“ i drugi deo koji je „invalid“, već da je svako u nekim oblastima sposoban, a u drugim mu je potrebna podrška.

Aktivnost 1.11 Komplet za zajedničku zabavu

1. Vrsta aktivnosti: Projektni rad na stvaranju održivog resursa za učionicu / školsku zajednicu

2. Tema: Deljenje stvari i veština u školi / Smanjite i ponovo koristite

3. Ciljevi predmeta:

Učenici ...

- znaju o negativnom uticaju jednokratnih predmeta.
- znaju o važnosti praktikovanja mikro-održivosti.
- razvijaju sposobnosti rešavanja problema u stvaranju rešenja za zajedničke probleme.
- su u stanju da prenesu koncept deljenja i smanjenja otpada u svoje školsko okruženje.
- obezbeđuju svojim porodicama (i školskoj zajednici) način zabave bez otpada.

4. Ciljna grupa: 6 – 14-godišnji učenici

5. Neophodni materijali: Prikupljanje materijala je deo projekta učionice

6. Trajanje: 2-3 jedinice od 45 - 90 minuta

7. Glavne aktivnosti:

Rodendan njihove dece često zahteva od roditelja mnogo dodatnog organizacionog rada. Ko bi ih mogao kriviti što su se odlučili za pragmatična umesto održivih rešenja kada je u pitanju ugostiteljstvo i dekoracija? Ova aktivnost podiže svest mladih ljudi o smanjenju karbonskog otiska (rođendanske) zabave, dok istovremeno rade na stvarnom rešenju koje može koristiti zajednica u učionici.

UVOD

Pogledajte video (link na WP3) za uvod.

Pokažite svojim učenicima sliku ispod i pitajte: Šta se desilo ovde? Tačan odgovor: zabava se dogodila!

Zatim ih pitajte kakvo smeće obično imamo nakon rođendanskih zabava. Sakupite ključne reči na tabli (npr. Ambalažni papir, dekoracija, papirne čaše itd.).

Zatim pitajte zašto je problem proizvesti toliko smeća (link na video).

[U slučaju da ovo funkcioniše sa vremenom predviđenim za aktivnost, možete zamoliti učenike kao domaći zadatak da pitaju svoje roditelje za razloge zbog kojih je posebno teško smanjiti otpad na zabavama.] Uzmite jednu stavku kao što je papirna čaša i razmislite o tome koliko se koristi za rođendanske zabave svih učenika u toku jednogodišnjih učenika da biste shvatili da ako se svi odluče za čaše za jednokratnu upotrebu, problem se umnožava ako uzmete u obzir sve rođendanske zabave koje se dešavaju samo sa jednom zajednicom u učionici.

Slika: Matheus Frade na Unsplash, AI-generisan, Freepik

IMPLEMENTACIJA

Prva lekcija:

Predstavite ideju projekta o sastavljanju rođendanskog kompleta koji će deliti zajednica u učionici. Razmislite sa klasnom zajednicom koji su materijali neophodni za bacanje zabave i klastera u oblastima kao što su

- Posuđe i pribor za jelo
- Dekoracija
- Kostimi (npr. Rođendanska kruna)
- Itd.

Sledeći korak je formiranje grupa koje su odgovorne za različite oblasti i daju im zadatke u skladu sa grupom u kojoj se nalaze. Skrenite pažnju učionice na neophodnost pokušaja rada samo sa ponovo upotrebljenim materijalom. Primeri zadataka:

- Posuđe i pribor za jelo: prikupite materijal za višekratnu upotrebu u školskoj zajednici. Obavestite školsku zajednicu o prikupljanju i svrsi prikupljanja.
- Dekoracija: razmislite o dekoraciji koja može biti napravljena od recikliranog materijala, i istražite internet (Pinterest, Youtube, Instagram, itd) za inovativne ideje.
- Može postojati i jedna dodatna grupa koja je odgovorna za kutiju koja sadrži predmete. Ova grupa bi takođe mogla da razmišlja o pravilima deljenja, kontrolnoj listi stavki i oznaci kutije.

Druga lekcija:

Učenici bi trebalo da imaju jednu ili dve nedelje između dve leksijske jedinice kako bi imali vremena za prikupljanje materijala i istraživačkih ideja. U drugoj grupi učenici mogu sastaviti predmete, ali i zanatsku dekoraciju. Grupe se međusobno podržavaju, npr. grupi za dekoraciju možda će biti potrebna pomoć da sve završi.

8. Završne aktivnosti – donošenje zaključka:

Koji je najbolji način za testiranje kompleta za zabavu? Žurka! Proslavite projekat sa žurkom u učionici koristeći komplet. Na kraju zabave, okupite se i izračunajte koliko otpadaka vi kao grupa od X učenika štedite tokom jednogodišnjih učenika kada koristite komplet. Takođe možete prikupiti ove informacije na posteru ili izraditi post na društvenim mrežama sa njim.

Vodite diskusiju sa sledećim pitanjima:

- Kako se osećate kada vidite te brojeve?
- Šta vam se najviše sviđa u kompletu za zabavu?
- Da li nešto nedostaje u kompletu koji bi trebalo da se doda tokom vremena?
- Možete li se setiti bilo koje druge situacije u svakodnevnom životu u kojima bi bilo lako koristiti manje materijala za bacanje?
- Možete li se setiti bilo koje druge situacije u kojoj bi deljenje resursa moglo dobro funkcionisati?

9. Razmišljanje, pregled ciljeva:

Kao edukator, trebalo bi da razmislite o gore navedenim ciljevima i koliko su ih dobro vaši učenici postigli. Na osnovu pitanja za razmišljanje, ali i vaših zapažanja o projektu, razmislite uglavnom o tome koliko dobro razumeju koncept deljenja veština u zajednici i učionici.

10. Inspiracija:

Mreža kompleta za zabavu je platforma posvećena gore navedenoj ideji, gde ljudi mogu da dele svoje komplete za zabavu. Iako je platforma fokusirana na SAD, Veliku Britaniju i Australiju, u odeljku bloga postoje sjajne ideje o tome kako optimizirati svoj komplet za zabavu. I zašto ne biste dodali svoj komplet za učionicu na mapu deljenja, pa čak i da ga podelite sa širom lokalnom zajednicom:

<https://www.partykitnetwork.org/>

YouTube je odličan resurs za zanatske instrukcije sa recikliranim materijalom. Na primer, pogledajte ovaj tutorijal o tome kako napraviti ukrase za zabave iz starih časopisa:

<https://www.youtube.com/watch?v=6nVCH4L4SFQ>

Aktivnost 1.12 komplet za zabavu u zajednici

Gornja aktivnost radi za veliki raspon uzrasta, ali lako možete učiniti izazovnijim za **starije učenike** i, istovremeno, povećati uticaj. Kako bi bilo da postavite zajednički komplet za zabavu koji nije dostupan samo vašoj učionici ili vašoj školi, već i široj zajednici? Učenici bi mogli da naprave How-To-Video ili mali promotivni video koji objašnjava prednosti deljenja resursa u zajednici. Kao online aktivnost, mogli bi da postavite veb stranicu sa mehanizmom za rezervaciju.

Aktivnost 1.13 Ulice su za ljude

- 1. vrsta aktivnosti:** Zanatska aktivnost od ponovo upotrebljenih materijala, maketara
- 2. Tema:** Održivi gradovi i javni prostor / prostor za deljenje u gradu
- 3. Ciljevi predmeta:**

Učenici su u stanju da ...

- razmišljaju o tome kako trenutni urbani prostor služi njihovim potrebama.
- razmišljaju o tome kakve ulice žele imati.
- izraziti kroz izgradnju modela kako žele da se gradski prostor transformiše prema njihovim potrebama.

4. Ciljna grupa: 6 – 14-godišnji učenici

5. Neophodni materijali: Mnogo kartona, ambalaža za hranu kao što su tetra pakovanja, kutije za cipele, itd, prozirni plastični delovi ambalaže za staklene elemente (npr. Pakovanje elektronike), papirna traka, pištolji za lepljenje, markeri, makaze, boja, četke, komadići papira sa uzorkom (kao što su ostaci ambalažnog papira), takođe možete uključiti prirodne elemente kao što su seme, štapići, šišarke, lišće itd.

6. Trajanje: najmanje 120 min. (ili duže)

7. Glavne aktivnosti:

Kako se unutrašnji gradovi transformišu u manje zavisne od automobila, infrastruktura koja je trenutno posvećena automobilima biće dostupna za druge namene. Ova aktivnost želi da podstakne učenike da razmišljaju o gradskim ulicama kao o otvorenom prostoru mogućnosti i da zamisle ugodnije, zdravije urbane sredine koje olakšavaju ljudima da uživaju u javnom prostoru.

UVOD

Cilj uvoda je da podstakne učenike da razmisle o tome koji aspekti grada i ulica im služe, a koji aspekti su neprijateljski nastrojeni prema deci. Na kraju uvoda, trebalo bi da postoji vizuelna zbirka ili zbirka ključnih reči onoga što učenici cene u gradovima i šta žele više. To možete postići na različite načine u zavisnosti od vaše grupe učenika, npr. Možete odvesti razred napolje u školsku okolinu i proceniti gradski prostor. Učenici snimaju sa slikama, šta im se sviđa, a šta ne. Oni fotografisu mrlje koristeći crveni kartonski okvir za *nesviđanje* i zeleni kartonski okvir za *slično*. Istovremeno, oni prikupljaju ideje o tome šta bi još želeli da dožive u gradu.

SLEDEĆI KORAK

Polazeći od svojih ranijih razmišljanja, od učenika se traži da izgrade ulicu koja ispunjava sve njihove potrebe i očekivanja. Pre nego što počnete da gradite, korisno je pogledati ideju sa celom učionicom. Istaknite neke prideve koji su se pojavili (možda uzbudljivo, iznenađujuće, igrivo, zeleno, pristupačno, šareno itd.) i ukazajte na neka mesta koja su im

važna (možda prostor za igru, mesto za opuštanje, mesto za sastanke, posmatranje prirode ili interakciju sa životinjama, bavljenje sportom itd.).

Rasporedite učenike u grupama od 3-4 i pustite svaku grupu da sarađuje na delu ulice. Pre nego što svi počnu, napravite neke dogovore:

- Složite se oko okvirnih proporcija. Najlakši način da to uradite je da izaberete figuru (kao što je Lego ili Plaimobil) za referencu. Na ovaj način dimenzije će se grubo poravnati.
- Dogovorite se o širini ulice. Na ovaj način možete sastaviti sekcije na kraju i formirati dugačak deo ulice.
- Distribuirajte neke od ideja za mesta među grupama, tako da se svaka grupa ne fokusira na iste aspekte. Istaknite da sve grupe treba da vode računa da se sakupljeni pridevi uzimaju u obzir u onome što grade.
- Izgradite ulicu na tabli, tako da se kasnije može nositi i sekcije se mogu sastaviti.

Od učenika se sada traži da sa svojom grupom izgrade jedan deo ulice. Oni mogu da koriste bilo koji materijal.

8. Završne aktivnosti – donošenje zaključka:

Učenici su relativno slobodni da razvijaju šta god žele, ali je neophodno da edukator prati napredak. Edukator može voditi učenike kroz postavljanje pitanja koja se odnose na rezultate brainstorminga i ulične procene, tako da učenici uzmu u obzir perspektive svojih vršnjaka.

U ovoj aktivnosti učenici su najbolji sudija jedni drugima ideja "prijateljstvo za decu, tako da na kraju lekcije dajte vremena za vršnjačku procenu. Istaknite ipak da ne postoji ispravno ili pogrešno rešenje, a živahan javni prostor ima koristi od višestrukih perspektiva i bogatstva različitih ideja.

Ako izgrađeni modeli to dozvoljavaju, takođe možete ukazati na različite parametre održivih gradova kao što je objašnjeno u nastavnom planu i programu kao što je značaj drveća za hladovinu ili izvore hrane za životinje.

Možete koristiti modele učenika za organizovanje izložbe. Učenici bi mogli biti stručnjaci koji će objasniti svoje modele i pokazati kako ispunjavaju svoja očekivanja od urbanog prostora. Pozovite školsku zajednicu i zainteresovane strane ako se stvarna okruženja transformišu.

9. Razmišljanje, pregled ciljeva:

Kao edukator, trebalo bi da razmislite o gore navedenim ciljevima i koliko su ih dobro vaši učenici postigli. Na osnovu pitanja za razmišljanje, ali i vaših zapažanja o projektu, razmislite uglavnom o tome koliko dobro razumeju koncept deljenja prostora u gradu.

10. Inspiracija:

Andrea Curtis je napisala slikovnicu za decu o tome kako javni prostor može poslužiti kvalitetu ljudskog iskustva kroz objektiv dece:

Curtis, A., & FitzGerald, E. (2022). *Gradske ulice su za ljude*. Groundwood knjige.

NVO Thinkery u Austinu, SAD objavila je članak o tome kako koristiti karton za aktivnosti u učionici kako bi se podstaklo kreativno razmišljanje i rešavanje problema: [Radoznalost, kreativnost i karton - Thinkery \(thinkeryaustin.org\)](https://thinkeryaustin.org/)

Takođe obezbeđuje inventar kartonske tehnike, objašnjavajući neke standardne tehnike kako raditi sa kartonom: [cardboard_inventory_v2.pdf \(weebly.com\)](https://weebly.com/cardboard-inventory-v2.pdf)

Aktivnost 1.14 Ulice su za ljude – za mlade učenike

Za neke razrede može biti izazovno izaći napolje i proceniti stvarno okruženje škole, posebno za učenike sa fizičkim invaliditetom. Ipak, odnosno zbog toga, njihov doprinos je super koristan u stvaranju inkluzivnog urbanog prostora. Postoje različite opcije da se to prilagodi. Za starije učenike (od oko 9 godina starih učenika) mapiranje školske okoline je odlično. Pripremite mapu okoline škole i zamolite učenike da označe područja koja su za njih izazovna pitanjima kao što su:

- Gde se možete dobro / ne tako dobro kretati?
- Gde se osećate sačuvati / ne tako bezbedno?
- Gde je mesto gde volite da provodite vreme? Kako provodite vreme tamo?
- Itd.

Aktivnost 1.15 Ulice su za ljude – grupe sa učenicima sa fizičkim invaliditetom

Da biste stvorili istinski inkluzivnu ulicu, neka to bude misija cele učionice. Kako bi vaša ulica izgledala da većina ljudi ima oštećenje vida? Kako bi se ulica mogla dizajnirati, tako da je provođenje vremena u javnom prostoru korisno iskustvo za sve? Ovo bi takođe moglo da varira sa ulicom koja služi osobama sa ograničenom pokretljivošću (npr. kojima je potrebna invalidska kolica) ili ljudima koji moraju da se često odmaraju (kao što su starije osobe). Uparite učenike sa različitim (ne)sposobnostima, tako da postanu svesni koje izazove dele i gde su izazovi veoma različiti.

Aktivnost 1.16 Ulice su za ljude – tinejdžersko izdanje

Za starije učenike (12-14 godina starosti), uvod može biti urađen kao domaći zadatak. Ako vaši učenici imaju pametne telefone, mogli bi da dokumentuju fotografijama šta im se sviđa u javnom prostoru i ulicama. Možete ih zamoliti da vam unapred pošalju slike i pripreme prezentaciju slajdova za uvođenje aktivnosti. Učenici bi tada stekli osećaj kako se njihovi vršnjaci osećaju u javnom prostoru i mogu da izvlače inspiraciju iz toga.

Zanimljivo je da su u urbanističkom planiranju tinejdžeri često zanemareni i nemaju kvalitetne prostore za provođenje vremena. Čak su optuženi da se zadržavaju na igralištima ili komercijalnim područjima, često čak i navodno da su ih učinili nesigurnim ili ih vandalizirali. Vreme je da pitate tinejdžere o njihovim potrebama iz javnog prostora!

Aktivnost 1.17 Ultimativni autobus

1. Vrsta aktivnosti: Zanatska delatnost od ponovo upotrebljenih/recikliranih materijala, maketa

2. Tema: Deljenje grada - Deljenje prostora u gradu

3. Ciljevi predmeta:

Učenici su u stanju da ...

- razmišljaju o svom načinu dolaska u školu.
- procene šta im se sviđa u trenutnom javnom prevozu i razmisliti o sopstvenim zahtevima.
- izražavaju svoju viziju kroz izgradnju modela.

4. Ciljna grupa: učenici od 6 do 14 godina

5. Neophodni materijali: Mnogo kartona, ambalaža za hranu kao što su tetra pakovanja, kutije za cipele itd., Prozirni plastični delovi ambalaže za oponašanje staklenih elemenata (npr. Pakovanje elektronike), papirna traka, pištolji za lepljenje, markeri, makaze, boja, četke, ostaci papira sa uzorkom (kao što su ostaci ambalažnog papira)

6. Trajanje: oko 120 min.

7. Glavne aktivnosti:

Kako učenici dolaze u školu?

Dovođenje u školu automobilom pojedinačno podrazumeva mnogo štetnih efekata na životnu sredinu, a ako hodanje ili biciklom nije opcija, javni prevoz je najprihvatljivije rešenje za klimu. Ovom aktivnošću učenici procenjuju i redizajniraju javni prevoz. Opšte pitanje je: Kako bi javni prevoz mogao postati atraktivniji i lakši za mlade ljude svih sposobnosti da se koriste samostalno?

UVOD

U uvodnom delu aktivnosti, edukator treba da pokrene diskusiju o ZA i PROTIV javnog prevoza. Sa ZA je važno da se razrade ekološke koristi korišćenja javnog prevoza kao suprotno individualnom motorizovanom transportu i doprinos pravednoj distribuciji javnog prostora. Da biste započeli diskusiju, možete prikazati ispod vazdušnog snimka obrisa tri načina prevoza koji koriste 60 ljudi (svih 60 ljudi bi se uklopilo u autobus srednje veličine).

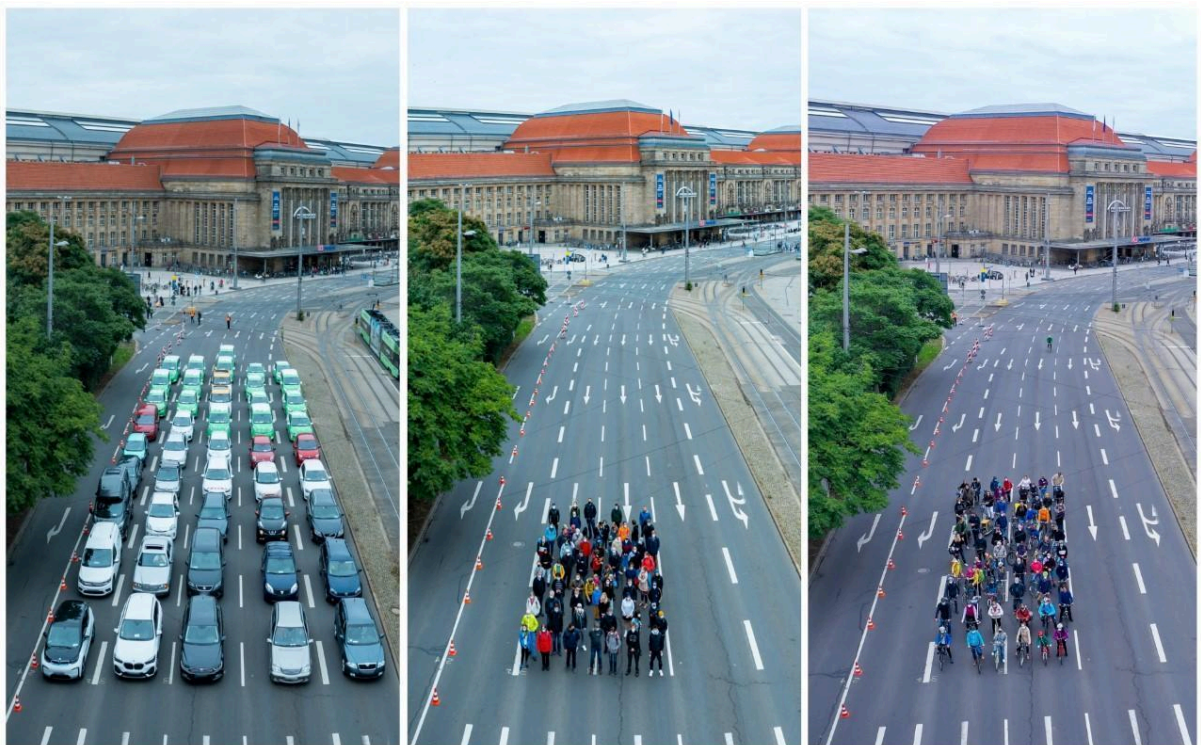

Foto kampanja o svemirskoj jednakosti na obilaznici u Lajpcigu sa 60 ljudi u 46 automobila, 60 pešaka, 60 biciklista. Kredit: Frank Lochau

U sledećem koraku, učenici bi trebalo da razrade konkretno šta im se sviđa u javnom prevozu i šta im se ne sviđa u korišćenju javnog prevoza. Takođe možete zamoliti učenike da pripreme ovu aktivnost sa domaćim zadatkom vođenja kratkog intervjua sa svojim vršnjacima o tome, možda čak i tokom putovanja autobusom.

Prikupite rezultate diskusije ili intervjua na tabli / slajdu / posteru. Takođe, skrenite pažnju učenika na širu infrastrukturu. Šta im se ne sviđa kod autobuskih stanica?

SLEDEĆI KORAK

Polazeći od svojih ranijih razmišljanja, od učenika se traži da izgrade autobusku infrastrukturu koja ispunjava sve njihove potrebe i očekivanja. Učenici žele da spavaju u autobusu i trebaju ugrađene budilice kako ne bi propustili svoju stanicu. Samo napred! Naglasite da ne težimo realnim, već inovativnim rešenjima. Šta god da se danas čini nerealnim, moglo bi biti potpuno moguće kod nekoliko godina starih učenika, tako da ne ograničavajte maštu učenika, već ih ohrabrite da razmišljaju veliko. Rasporedite svoju učionicu u grupama od 3-4 učenika kako biste gradili na sopstvenim projektima, autobusu, tramvaju, metrou itd.

8. Završne aktivnosti – donošenje zaključka:

Dajte vremena na kraju lekcije za vršnjačku procenu. Vodeće pitanje ovde može biti da li učenici smatraju da bi izgrađeni modeli ohrabрили sve da koriste više javnog prevoza. Edukator bi takođe trebalo da se vrati na nalaze klase na početku aktivnosti kako bi se videlo da li izgrađeni modeli uzimaju u obzir sopstvene zahteve učenika. U ovom trenutku, edukator takođe može da istakne da se očekivanja različitih ljudi takođe mogu mnogo razlikovati; stoga, dobar dizajn je uvek višenamenski dizajn.

9. Razmišljanje, pregled ciljeva:

Kao edukator, trebalo bi da razmislite o gore navedenim ciljevima i koliko su ih dobro vaši učenici postigli. Na osnovu pitanja za razmišljanje, ali i vaših zapažanja o projektu, razmislite uglavnom o tome koliko dobro razumeju koncept deljenja prostora u gradu.

10. Inspiracija:

Ovaj sajt predstavlja 10 najboljih autobuskih stanica širom sveta. Autobuske stanice su ubedljive zbog zabavnog dizajna, odlične funkcionalnosti ili inovativnim oblicima. Ako vaši učenici imaju problema sa "razmišljanjem iz kutije", možete koristiti te ideje za inspiraciju:

<https://traveltomorrow.com/bus-stops-around-the-world-with-the-coolest-design/>

U blogu "Budućnost mobilnosti: Transformacija transporta" autor daje uvid u blisku budućnost javnog prevoza i pokazuje kako će najsavremenija tehnologija transformisati buduću mobilnost:

<https://www.thedigitalspeaker.com/future-mobility-transforming-transportation/>

Aktivnost 1.18 - Ultimativni inkluzivni autobus

Za **učenike sa invaliditetom**, korišćenje javnog prevoza je još izazovnije. U proceni trenutnog javnog prevoza, biće veoma dragoceno da se dobije perspektiva ljudi koji su više izazovni od proseka. I ovde učenici mogu postati ekstra inventivni. Šta bi bila dobra podrška osobama sa oštećenjem sluha ili vida? Kako autobusi ili tramvaji mogu biti pristupačniji za osobe sa ograničenom pokretljivošću (npr. u invalidskim kolicima)? Važno je naglasiti da će od bilo kakvog povećanja pristupačnosti mnogi ljudi imati koristi. Autobusi dostupni na točkovima takođe služe starijim osobama ili roditeljima sa kolicima itd.

Aktivnost 1.19 Ultimativna tehnologija autobusa

Da biste učinili Ultimate Busi izazovnijim, takođe možete zamoliti svoje učenike da razmisle o tome kako da napajaju vozilo bez upotrebe fosilnih goriva. I opet, nema potrebe da ostanete u onome što se danas čini mogućim.

Aktivnost 1.20 Ultimativna autobuska stanica

Još jedna varijanta ultimativnog autobusa je razmišljanje o autobuskoj stanici. Šta bi moglo da poboljša autobusku stanicu? Vašim učenicima je dosadno da čekaju autobus? Razmislite o ekranu koji daje uživo ažuriranja o dolasku autobusa ili mogućnostima za igru na autobuskoj stanici. Budite inventivni!

Aktivnost 1.21 Šetajući školski autobus

1. Vrsta aktivnosti: Projekat u učionici koji uključuje porodice učenika

2. Tema: Održiva i nezavisna mobilnost

3. Ciljevi predmeta:

Učenici su u stanju da ...

- mapiraju svoj način dolaska u školu.
- istraže okolinu škole.
- razviju veštine za organizovanje i održavanje školskog autobusa koji hoda.
- dalje razvijaju svoje veštine timskog rada, saradnje i komunikacije

4. Ciljna grupa: učenici od 6 do 10 godina

5. Potrebni materijali: u zavisnosti od izvršenja

6. Trajanje: 2 – 3 lekcije + roditeljska konferencija

7. Glavne aktivnosti:

Kako učenici dolaze u školu? Posebno kod učenika u ranoj školskoj dobi, obično nije na deci da odluče kako da dođu u školu. Način prevoza biraju roditelji i on podleže različitim razmatranjima koja su delimično pragmatična, a delimično uobičajena. Ali kako te odluke utiču na živote dece, želimo da podstaknemo učenike da razmisle o tim načinima i procene ih u svetlu sopstvenih potreba.

Istraživanja su pokazala (vidi inspiraciju) da deca koja hodaju u školu ili voze bicikle imaju mnogo bogatija iskustva od dece koja se u školu dovode automobilom. To je postalo očigledno kada su deca, kao deo studije, zamoljena da nacrtaju svoj put do škole: Deca koja su pešačila ili biciklom do škole sećala su se velikog broja detalja, uključujući biljni i životinjski svet duž rute, dok su deca koja su imala prevoz uglavnom pamtila automobilsku infrastrukturu kao što su semafori i putevi. Osim što je iskustvo bogatije, dolazak u školu bez automobila ima i mnogo drugih prednosti, na primer:

- Deca uspostavljaju vezu sa svojom urbanom sredinom.
- Stiču znanje o orijentaciji i svoje kompetencije za bezbednu interakciju u saobraćaju.
- Redovno kretanje na otvorenom poboljšava zdravlje i kondiciju, kao i kapacitet koncentracije.

Školski autobus koji hoda je koncept koji olakšava hodanje do škole, jer obezbeđuje infrastrukturu za porodice da podržavaju jedni druge u ostvarivanju ovoga.

Za ovu aktivnost ključno je uveriti roditelje učenika u prednosti podsticanja mladih ljudi da hodaju u školu. Školski autobus za hodanje je savršena ulazna aktivnost da do toga

dode. To ne mora da postane svakodnevna aktivnost, takođe može da se uradi jednom nedeljno ili jednom mesečno da se polako uspostavi rutina hodanja.

Da biste **započeli** aktivnost, objasnite koncept učenicima, ali i roditeljima. Razgovarajte sa učenicima i roditeljima koje su prednosti hodanja, ali i šta sprečava roditelje da hodaju sa svojom decom u školu ili ih čak puštaju da hodaju sami u grupama.

Objasnite da je školski autobus za hodanje savršen način da se iskoriste prednosti hodanja, a istovremeno pruža vremenski efikasan i siguran način da dođete do škole. Za uspostavljanje pešačkog školskog autobusa, postoji nekoliko stvari koje treba uzeti u obzir:

- Rutina: Prvo pitanje bi bilo, koliko često ili koliko redovno će se to sprovoditi i svakako se o tome mora razgovarati sa roditeljima, idealno na sastancima vaspitača i roditelja.
- Ruta: Ovo se može razviti u aktivnosti u učionici. Odštamajte ogromnu mapu komšiluka i pustite svakog učenika da označi svoj dom i svoj uobičajeni put do škole. Svaki učenik treba da koristi drugu boju. Zatim razvijte rute sa učenicima koje imaju smisla. Takođe razgovarajte o tome da li postoje bezbednosni problemi na putu koji treba uzeti u obzir. Takođe odredite mesta za preuzimanje.
- Pravila: Razmislite sa učenicima o tome koja su pravila važna i kako ih manifestovati.
- Opšta organizacija: Ovo je nešto što učenici mogu razviti, ali o tome treba razgovarati i sa roditeljima. Pitanja su, na primer: koliko i ko od roditelja može biti prateće lice? Kako se roditelji obaveštavaju, da li se njihova deca pridruže određenom danu ili ne? Koja su bezbednosna pitanja koja su važna za roditelje?
- Gadgets: koja oprema je potrebna? Dobar način da se to uradi je da zamolite decu da nacrtaju školski autobus koji hoda. Uvedite pitanja poput: Kako možete biti sigurni da svi ostanu zajedno? Kako možemo poboljšati vidljivost u saobraćaju? Možete čak i zamoliti učenike da smisle ime i učine ga vidljivim u školskom autobusu koji hoda. Zatim biste mogli da implementirate ideje u učionicama, npr. Izrada reflektujućih krila za sve ili izrada konopca za sve koji će se držati od recikliranog materijala (npr.: [EASY DIY Jump Ropes koristeći reciklirane majice | Karantinski zanat | OCC kutija za cipele Obrtni - YouTube](#))

Ako je priprema završena, proslavite početak vašeg hodajućeg školskog autobusa!

9. Završne aktivnosti – izvlačenje zaključka:

Za ovu vrstu aktivnosti koja se na kraju doživljava izvan učionice u grupama, posebno je važno proceniti i prikupiti povratne informacije. Razvijte upitnik da pitate roditelje o izazovima i uspesima projekta, ali i da pitate učenike. Sa povratnim informacijama možete modifikovati koncept kako bi se najbolje uklopio u potražnju zajednice u učionici.

10. Razmišljanje, pregled ciljeva:

Kao edukator, trebalo bi da razmislite o gore navedenim ciljevima i koliko dobro su ih vaši učenici postigli. Na osnovu pitanja za promišljanje, ali i vaših zapažanja o projektu, razmislite uglavnom o tome koliko dobro razumeju koncept održive mobilnosti u gradu.

11. Inspiracija:

Rissotto, A. i Tonucci, F. (2002). Sloboda kretanja i znanje o životnoj sredini kod dece osnovnoškolskih uzrasta. Časopis za psihologiju životne sredine. Mart 2002 (22/1-2).

Započinjanje školskog autobusa za hodanje: Osnove:

<http://www.walkingschoolbus.org/WalkingSchoolBus.pdf.pdf>

Nemački resurs:

[Microsoft Word - Walkingbus_Handlungsleitfaden 12 05.DOC \(landesverkehrswacht-nrw.de\)](#)